

CONCIO IV.

VARI DRACONES DEBELLATI A S. SILVESTRO.

I. Tarquinius urbis præfectus. — II. Constantinus Magnus imperator. — III. Synagoga Judæorum. — IV. Gentilium superstitio. — V. Hæreticorum turba.

THEMA.

Apprehendit draconem, et ligavit eum per mille annos. Apoc. XX.

Sanctus Joannes apostolus, qui in sua Patmos futurum Ecclesiæ statum ac progressum vidit, et in Apocalypsi descripsit, ait, c. XX. se vidisse angelum descendentem de cælo, habentem clavem abyssi, et catenam magnam in manu sua, apprehendisse quoque draconem, serpentem antiquum, qui est Satanas et ligasse eum per mille annos et misisse in abyssum. Visio hæc obscura est et a variis varie exponitur. Sunt qui tempore Constantini hoc contigisse volunt: quibus non difficile assentior, cum ad ipsius conversionem Ecclesia triumphare, idololatria vero sterni et exterminari cæperit. Angelum porro illum si B. Silvestrum dixerit, non multum aberraverit; ipse enim vir vere angelicus, et quasi de cælo ad Ecclesiam gubernandam missus, accepit enim a Christo claves cæli, sed et clavem abyssi ad includendum draconem, qui Romam infestabat; et catenam magnam ad ligandum Satanam, qui per idololatriam totum pene mundum sibi subjecerat. Quæ quidem hic sanctus fecit, cum baptizato Constantino Magno, gentilismum depressit, christianismum exaltavit. Hinc jam ab antiquo imago S. Silvestri cum dracone ad ejus pedes ligato pingitur. Neque vero unus tantum est draco, sed complures, quos ipse ad jugum misit, et nos hic referemus.

I. Primus fuit urbis Romæ præfectus (Tarquinius appellat S. Antoninus, in hist. tit. XIV. cap. I.) qui cum a Silvestro Timothei martyris, quem hospitio ille exceperat, facultates requireret, ipsi nisi eas depromeret simulque diis sacrificaret, supplicia et mortem in crastinum minatus est. Cui Silvester prævidens ejus interitum, evangelico verbo respondit: *Hac nocte animam tuam a te repentent: quæ autem minatus es, non licebit ad effectum deducere.* Quo dicto conturbatus simul et exacerbatus præfutus, Silvestrum in vincula compingi jubet, postea dum prandet, spina piscis gutturi ejus adhæret, quæ cum nec medicorum nec magorum vi eximi posset, miserum sequenti nocte suffocavit. Ita Silvester liber e custodia dimissus est, sicque mira rerum commutatione, Silvester e carcere liberatur: præfectus e

prandio cum luctu effertur. Impletum est in præfecto illo, quod ait Eccl. c. XIV. « Insatiabilis oculus cupidi in parte iniquitatis: non satiabitur donec consumat arefaciens animam suam. » Draco nimirum fuit, quum templi prædæ pecuniæ et animæ Silvestri inhiat, arefecit et suffocavit animam suam. Contigit ei fere, quod draconi illi, quem Daniel interfecit in Babylone, habitum pro deo, injecta in fauces ejus massa ex pice adipe et pilis confecta; qua draco suffocatus et diruptus, Dan. XIV. Sententia illa, quam ex Christi ore Silvester desumpsit, similis quædam massa fuit, quæ hunc draconem suffocavit, juxta id Hebr. IV. *Vivus est sermo Dei, et efficax et penetrabilior omni gladio acuto.*

II. Secundus fuit Constantinus imperator, qui initio imperii sui, cum adhuc gentilis esset, sane crudelis fuit. Nam: « Ubi Romam venit, ait Zozimus, l. II. apud Baron. anno 324. omnis arrogantia plenus ab ipso lare sibi sumendum impietatis exordium existimavit. Nam Crispum filium Cæsaris ornatum titulo, quod in suspicionem venisset, quasi cum Fausta noverca (Constantini uxore) consuesceret, nulla ratione juris naturalis habita sustulit. Cumque Constantini mater Helena tantam calamitatem ægro ferret animo et intolerabilem ex cæde juvenis dolorem perciperet: quasi consolans eam Constantinus, malum malo majori sanavit. Nam cum balneum accendi supra morem jussisset, eique Faustam inclusisset, mortuam inde extraxit. » Addit Eutropius, plurimos etiam amicos ab eo interfectos. Denique, Ablavius consul Palatinus foribus affixo disticho, testatus est publico scripto, in aureo (Constantini) sæculo: *Neroriana tempora rediisse*, Baronius, ibidem. Colligitur idem ex fuga S. Silvestri in montem Sorectem, servantis se meliori Christianorum bono a persecutione adhuc sæviente sub initio imperantis Constantini: item ex sanguinolento parvulorum balneo, quod instituere parabat; quamquam matrum lamentis permotus, propositum mutavit. Ergo non injuria draco ante susceptam fidem appellari poterit. Verum ecce quomodo Silvester ipsum edomuerit. Postquam enim Constantinus apostolorum Petri et Pauli apparitione monitus est, ut Silvestrum accerseret et ab eo baptismum susciperet, Silvester nequaquam eum statim, ut rogabatur, admisit ad salutarem illam piscinam, sed: « Oportet, inquit, te prius jejunare, imperator, et Deum placare lacrymis, quæcumque peccasti, confitentem. Depone ergo purpuram et diadema septem diebus, et tuæ regiæ penetrabilem ingressus, clausis januis in sacco et cinere humi jacens, in luctu age penitentiam: et jube claudi templa idolorum et ces-

sare eorum sacrificia: qui sunt in exilio et ad metalla damnati, et in carceres conjecti, libera Christianos. Largire laxationem iis, qui sunt in vinculis et omnibus aliis afflictionibus: sis benignus in eos, qui te rogant, et justas imple petitiones iis; quas habes facultatibus impertire pauperes. » Quæ omnia affirmavit se facturum imperator. Post expletam ergo penitentiam septem dierum, cum ad baptisterium accedens se nudasset carnemque lepra infectam palam ostendisset, suscepto baptismo sanus egressus est, moxque totus a se alius factus: ex superbo humilis, adeo ut suis manibus templi fundamenta fodere et terram humeris efferre non dubitaret: ex sævo et feroce, mitissimus et humanissimus, etiam erga hostes et eos qui statuum ejus lapidasse dicebantur, quibus omnem penam remisit, et scelus joco elusit: ex parco, liberalissimus in pauperes et templa quæ ingentibus affectis ac dicavit muneribus: ex impio denique piissimus. Videant hic et discant a summo Romani imperii capite minores alii magistratus et magnates christianam humilitatem et erga Ecclesiæ prælatos obedientiam nequaquam eis dedecere, sed maximum potius decus et laudem parere.

III. Tertius, erat duodenarius Judæorum numerus, quos in disputatione publica convicit erroris, simulque fidem christianam comprobavit Silvester præsentem Constantino et matre ejus Helena: quod præter alios plures testatur Hadrianus papa, in ep. III. ad Carolum Magnum scribens in ea Silvestrum: *Tam per sacram Scripturam, quam per miracula, Domino protegente, victorem effectum.* Disputationem illam refert inter alios S. Antonius, in parte hist. tit. IX. c. I. In ea Judæus quidam magnus Hebraico nomine Dei, in tauri ferocis aurem insurrato, eum quidem occidit, sed ad vitam revocare non potuit; quod tamen Silvester in nomine Jesu Christi statim effecit. Ex hoc porro certamine elucescit imprimis vanitas magorum et magicorum carminum; quod notatum a Christianis velim, qui subinde adhuc fidem illis tribuunt et eorum opem implorant. Patet igitur dæmonem ejusque asseclas mortificare quidem posse, quod et bestia possunt, non item vivificare. Cujus rei simile exemplum legimus in vita S. Juliani martyris Antiocheni sub Maximino imperatore apud Metaphrasten et Lipel. 9. jan. Cum enim ex carnificibus sanctum percutientibus quidam, oculum sibimet excussit, Julianus ad Martianum præsidem ait: « Vides hunc miserum scelere suo alterum lumen amisisse: nunc igitur si ea est deorum tuorum, quam prædicas virtus, jube pontifices et sacerdotes nefandorum deorum precibus suis lumen amissum restituere. Cum

vero manifesto cognoveris, deorum tuorum virtutem nullam esse, ego virtute Domini mei Jesu Christi efficiam, quod illi præstare minime possunt. »

Hac conditionis æquitate convictus præses vota fieri et preces surdis lapidibus multiplicari jussit. Sed simulacra Juliani, vero Deo supplicantis, virtutem sustinere non valentia, in pulverem redacta sunt, et dæmones suam ipsorum miseriam horrendis clamoribus testati: « Quomodo, aiebant, nos sempiternis tenebris inclusi, lumen quod non habemus, cæco præstare possumus? » Pontifices hac deorum ruina graviter perculti, præsidem eam nuntiare ausi non fuere: sed is ubi ex Juliano rem totam intellexit, furore contabuit, et conversus ad Julianum: Tu quidem, o scelestè, inquit, magicis tuis artibus deorum nostrorum patientiam irritasti; qui pro sua in te clementia, penas tanto scelere condignas irrogare differunt; ut ad saniolem aliquando te mentem reducant. Nunc vero Christi tui virtutem ostende, et oculum, quemadmodum promisisti amico nostro restituere: sed ut omnem vim fraudis dissolvam, et magicarum artium virtutem extingam, lotio te perfundi jubeo. Fac, inquit Julianus, quod lubet, nunquam enim Dei omnipotentis virtutem superare poteris. » Hæc ubi dixit, lotio totum ejus corpus perfusum est; quod statim deterrimo fetore amisso, suavissimum balsami odorem spiravit: tunc e vestigio Julianus sanctissimo crucis signo, oculo impresso, extinctum lumen plene restituit. Martianus vero tanta virtute nihil motus, et eam magicis artibus impie adscribens, novo furore exardescens supplicia renovari jubet, carnificum tarditatem increpat, denique eum, qui a B. Juliano, cum corporis lumine lucem animæ, donum quippe christianæ fidei acceperat, gladio feriri, Julianum vero gravi catenarum pondere oneratum, sub præconis voce per omnes plateas deduci mandat. Ex vita etiam S. Fortunati episcopi Tudertini habemus maleficos, dum obsessa muliere in aquam mersa, incantationibus pellere dæmonem ex ea moluntur, unum quidem expulisse, sed pro eo integram legionem, quæ loco unius miseram invasit, accersivisse. Quam ad extremum liberatam a S. Fortunato scribit S. Greg. M. l. I. dial. c. X.

IV. Quartus erat gentilium superstitio, qua draconem Romæ in specu latitantem habitu suo civibus noxium, ab illis tamen persuasione sacrificulorum pro numine quodam cultum inclusit in nomine Domini adeoque enecuit, seu fame, seu nece subita. Cujus rei memoria adhuc extat Romæ ad radices Capitolii in templo, quod vocatur *S. Maria libera nos de pœnis inferni*, ut refert P.

Cornelius, in c. XIV. Dan. Plures alii sancti sustulere suis precibus dracones et hujusmodi serpentes, ut habet Baronius, an. 324. Verum S. Silvester una cum hoc dracone sustulit etiam gentiliū superstitionem, ipsumque gentilismum, magna saltem ex parte. Una enim cum Constantino adduxit ad fidem quam plurimos Romanos, effecitque ut spelunca draconis fieret templum B. Virginis, et Roma spelunca superstitionum et idolorum fieret caput Ecclesiæ et domus sanctorum.

V. Quintus erat caterva hæreticorum, qui Judæis et gentilibus jam depressis, Ecclesiam vexare cœperunt. Fuit autem imprimis Arius, quem habito Concilio Nicæno, missoque ad id Hosio episcopo Conturbensi legato suo in conventu 318. episcoporum, et sursum altero 284. episcoporum habito, condemnavit. Neque solum hoc, sed præterea Ecclesiam catholicam mirifice exaltavit, postquam Constantinus passim ædificari templa et jussisset et permisisset, eaque magnifice dotasset, pontificiam præsertim sedem Romæ stabilivisset et potentia firmasset, cedendo ei Romam et secedendo Byzantium, ubi alteram sibi Romam strueret (ut multi antiqui scribunt) quo nimirum Ecclesia se conservare et contra gentiles atque hæreticos defendere ac tueri posset. Ferit hoc adversariorum oculos, qui papam ejusque clerum Petro et aliis apostolis inopia parem optant, ut ipsi libitu suo vivere, spreto et subactis Ecclesiæ prælati, possent. Verum id neque rationi, neque sacrarum litterarum vaticiniis consentaneum erat. Primum agnovere ipsi reges et imperatores, qui ideoque Ecclesias et episcopatus tot redditibus vallarunt, ut post Constantinum Carolus M. in Gallia: « Ne sancta Dei Ecclesia hujus sæculi potentibus subjaceret, ut tyrannidem eorum pavesceret: imo superborum colla Dei virtute superior calcaret, » ita Steph. abbas Leodiensis in vita S. Modoaldi, apud Sur. 12. maii. Deinde, prædixit id Isaias imprimis, c. LX. cum ait de Ecclesia novæ legis: *Ponam te in superbiam sæculorum, gaudium in generationem et generationem. Suges lac gentium* (Chald. *satiaberis divitiis*

populorum) et mamilla regum lactaberis (Septuaginta habent): *divitias regum comedes, et scies quia ego Dominus salvans te, et redemptor tuus fortis Jacob*. In superbiam sæculorum posita est Ecclesia, cum ei Roma caput mundi et sedes imperatorum sponte se subiecit et cum ea totus orbis Romanus, ita ut reges ipsi honorem deferrent, et genua sua flecterent. In gaudium vero cum iidem reges et principes magis sibi gavisi et gratulati sunt quod essent filii Ecclesiæ, quam quod essent reges et imperatores, ut fassus est Theodosius senior imp. et S. Ludovicus Galliæ rex. Sugit lac gentium, dum regum opibus et piis foundationibus enutritur et augetur; quod etiam, c. XLIX. dixit Isaias: *Erunt reges nutritii tui, et reginæ nutrices tuæ: vultu in terram demisso adorabunt te, et pulverem pedum tuorum lingent*. Denique, hoc etiam spectat ad Christi Domini gloriam, ut citato loco postremis verbis indicat Isaias: *Et scies quia ego Dominus salvans te et redemptor tuus fortis Jacob*. Quis enim non miretur Christi potentiam, qui sua quam in hoc mundo elegit ac tenuit paupertate, Ecclesiam suam adeo ditavit, non armis, aut potentia sed spontanea regum principumque liberalitate, ita ut non modo suas facultates, sed etiam seipos ad Ecclesiæ, apostolorum et pontificum pedes abjicerent? Unde enim Ecclesiæ illa divitiarum affluentia, summi pontificis majestas, S. Petri opulentissimum patrimonium, cardinalium amplitudo, episcoporum dignitas, potentia et principatus, prælatorum splendor, monasteriorum opulencia, canonicorum opimi redditus, militarium ordinum prima nobilitate, divitiarum templorum, altarium, sacrorum utensilium nitor et pretiositas, nisi ex Christi Domini paupertate? *Quoniam propter vos egenus tactus est, cum esset dives ut illius inopia vos divites essetis*, apostolus, II. Cor. VIII.

Laudemus ergo virum hunc gloriosum, tot draconum debellatorem, laudemus parentem nostrum, per quem habemus etiam nos, quod devicto illo stygio dracone, Ecclesiæ filii simus et hæredes regni cælestis, etc.

AUCTARIUM.

CONCIO I.

QUO FINE LUMBI NOSTRI PRÆCINCTI ESSE DEBEANT.

I. Ad peregrinandum in cœlum. — II. Ad bajulandum. — III. Ad laborandum. — IV. Ad militandum. — V. Ad ministrandum. — VI. Ad natandum et transvadandum.

THEMA.

Sint lumbi vestri præcincti. Luc. XII.

Fuit apud veteres multos nota alicujus probri, neenon mali ominis, cingulo carere. Probrum certe fuit militibus, quorum uti militare insigne præcipuum erat balteus, seu cingulum. (quod ex balteo Jonathæ colligitur, I. Reg. XVIII. ita maxima ignominia et pœna erat balteo spoliari. Unde Augustus Cæsar, teste Suetonio, milites delinquentes jussit pedibus stare discinctos, ad sui confusionem. Erat etiam indicium hominis ignavi, dissoluti et male compositi atque ad res gerendas idonei; unde emanavit illud: *Discincta vestis, discinctus animus*, sicut e contra homo præcinctus pro industria habebatur. Certe Julius Cæsar adhuc puer, quod laxius etiam adeoque negligentiuss esset præcinctus, notabatur de malo omine; Sylla optimates sapius admonente, ut *male præcinctum puerum caverent*, Sueton. in Jul. Cæsare. Apud Carthaginienses quoque discincti ducebantur postremi homines, Alex. ab Alex. lib. I. cap. XX. Idem mihi videtur a Judæis observatum fuisse, qui cum talaribus uterentur vestibus, eas præcingere solebant. Verum quidquid de hoc cingulo sit, majus longe probrum est homini christiano, carere cingulo animi, quam olim fuerit carere zona vestium: id enim multo certius hominis ignavi et dissoluti signum est. Quare hoc probrum ut a nobis tolleretur Christus, in hodierno evangelio monet: *Sint lumbi vestri præcincti*. Verum in quem finem vult nos accinctos esse? Utique in eum, quo accingi solemus ad opus aliquod aggrediendum; veluti:

I. Ad ambulandum et peregrinandum in cœlum, absque remora et impedimento rerum sæcularium. Ita exponit S. Augustinus, lib. II. quæst. evang. cap. XXV. Tertull. lib. IV. contra Marcion. Et huc potissimum collimat Christus, quia præmiserat quærendum ante omnia regnum cœlorum, et thesaurum in cœlo parandum. Eo igitur nos mittere volens, jubet ut lumbos nostros præcingamus; quod solent facere, qui ad iter se

accingunt, pedibus conficiendum. Quo sine etiam, præcepit Hebræis profecturis ex Ægypto in terram promissionis: *Renes vestros accingetis*, Exod. XII. quo videlicet expeditius pergere via longa et aspera possent; siquidem vestes talares grossum impediunt, dum perpetuo verberant pedes et gravant. Tali modo Elias cucurrit ante Achab, *accinctis lumbis*, III. Reg. XVIII. Vestes talares sunt bona terrena, quibus onerati difficulter sane progredi ad vitam æternam possunt. Scimus Heraclium imperatorem quando sacram Christi crucem e civitate Jerosolyma, in montem Calvarie suis humeris efferre cœpit, progredi non potuisse, sed in porta sistere coactum, utpote auro et gemmis onustum, imperialique paludamento impeditum; quæ ubi ex consilio, patriarchæ deposuit, et vulgarem habitum, induit, sine difficultate reliquum iter confecit, ex brev. Rom. Idem accidit Christianis, qui crucem Christi in se gestandam susceperunt: solent enim, si bonis terrenis onusti sint, impediri vehementer a progressu, et plerique omnino sistere atque in luto hujus mundi hærerere. Quare qui ad hoc iter expediti esse volunt, pondus hoc cum Heraclio omnino abjiciunt, et pauperculum induunt habitum, in statu religionis. Hoc vero quia non omnium est, superest ut reliqui sectentur Christi consilium, et præcingant saltem vestes suas, more peregrinorum, quo facilius progrediantur. Tali modo Tob. V. apparuit Raphael angelus Tobie, *præcinctus* videlicet, ad ambulandum, ut se comitem itineris ipsi offerret, interim etiam et ipsum et omnes doceret, qua ratione se parare ad iter cælesti debeant, abstrahendo scilicet animum ab hujus sæculi bonis, eisque sic utendo, quasi non utantur, ad eum modum, quo ipse postea dixit, cap. XII. *Cum essem vobiscum, videbar quidem vobiscum manducare et bibere; sed ego cibo invisibili et potu, qui ab hominibus videri non potest, utor*. Hoc est præcinctum esse: uti bonis quidem hujus mundi, in iis tamen nihil delectationis (sic enim et Raphael comedebat et hiebat, sed absque omni gustu et delectatione) quærere aut sentire, sed spirituali potius et cælesti alimonia cupere satiari atque delectari, cibum angelorum, non animalium, appetere. Docuit hoc facere clericos S. Silvester, dum eis negotiationes sæculares et nundinationes interdixit; dies etiam hebdomadis ferias appellari præcepit, ut scirent animum ab hujus sæculi negotiis esse avocandum, et ad Dei